

[Knud Lind]

sat på papirerne, ellers får man ikke køretøjet synet. Så er det at betragte, som om man er udeblevet fra syn. Hvis man ikke har de stempelmærker, går man ikke i gang på synsinspektionen, og så får man altså fjernet nummerpladerne.

Når jeg taler om den lille mand, tænker jeg på ham, der har købt f.eks. en fire år gammel bil, og som ikke længere kan få et ejerskiftesyn, medmindre han kræver det som et led i handelen, men som kort efter på grund af det statistiske tilfældighedsprincip kan blive indkaldt med vognen og få en ordentlig regning oveni. Det er det reelle, der sker her. Den bedre stillede har skiftet vognen ud, da den blev to år gammel, og kommer slet ikke til syn med den. Det er deri, det barokke ligger, når man sammenligner med, hvad der blev sagt fra ministeren og fra socialdemokratiet i særdeleshed for så vidt angår nummerplader på knallerter, hvor man talte om, at det var den lille mands køretøj. Vi kan altså konstatere i dag, at socialdemokrater kører på knallerter.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Til hr. Knud Lind vil jeg sige, at jeg kan ikke forstå, at hr. Knud Lind gør det til et stort problem, dette med det rent økonomiske for den enkelte. Det, det drejer sig om, er, at man for den tekniske kontrol skal betale et gebyr på 130 kr. Er bilen så i orden, bliver der ikke mere ud af det. Men hvis der er noget galt med de sikkerhedsmæssige dele ved bilen, bremses, styretøj osv., så er det dog rimeligt, at det bliver betalt. Det må dog være det sikkerhedsmæssige, der er afgørende, fremfor om der kommer en større eller mindre reparationsregning.

Justitsministeren (Ole Espersen):

Jeg har lige konsulteret vore teknikere, og jeg kan bekræfte, at det er sådan efter planerne, som jeg antydede, at man bliver bedt om at betale dette beskedne gebyr, inden man kommer med bilen. Man kan ikke få et syn, hvis man ikke har betalt. Derfor falder spørgsmålet væk.

Kan systemet tilrettelægges på en sådan måde, at der ikke bliver to tekniske kontroller lige efter hinanden? Sådan forstod jeg spørgsmålet. Man kunne tænke sig, at man

kom ud for en teknisk kontrol, når der næsten var gået tre år, og så blev indkaldt på ny, lige når den næste periode starter. Jeg er sikker på, at det vil kunne tilrettelægges på en sådan måde, at det ikke sker, for det er der jo ingen der er interesseret i. Det ville være spild af alles ressourcer simpelt hen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Hjælp til hjemmeboende handicappede børn).

[Af Lis Møller (KF) m. fl.].

(Lovforslag nr. L 123. Fremsat 23/2 82).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Bent Rold Andersen):

Jeg må sige, at det er min helt umiddelbare reaktion på dette lovforslag, at ud fra hensynet til en saglig vurdering af, hvordan bistandslovens § 48 skal administreres og bliver administreret af kommunerne, finder jeg, at det er et dårligt tidspunkt at drøfte en ændring af loven på.

I forbindelse med vedtagelsen af ændringen af § 48 fra 1. januar 1981 gav min forgænger på socialministerposten her i folketinget løfte om, at socialministeriet ville følge udviklingen over et par år. Det var med henblik på at vurdere, om kommunerne anvender bestemmelsen efter hensigten, dvs. om hjælpen efter § 48 gives efter den lempelige trangsvurdering, der var forudsat ved vedtagelsen.

[Socialministeren]

På denne baggrund har socialstyrelsen iværksat en undersøgelse, der omfatter et udsnit af familier her i landet, som i årene 1980, 1981 og 1982 har modtaget hjælp efter § 48. For så vidt angår 1981 har socialstyrelsen udsendt spørgeskemaer til samtlige kommuner. Skemaerne returneres i disse dage til socialstyrelsen, hvorefter resultatet vil kunne forventes i løbet af nogle måneder. Jeg finder det rigtigst at afvente resultatet af undersøgelsen i hvert fald for 1981, og jeg må derfor på regeringens vegne afvise det fremsatte lovforslag.

Jeg vil imidlertid gerne knytte nogle yderligere bemærkninger til forslaget. I bemærkningerne står der bl. a., at forslagsstillerne finder, at tilskud i forbindelse med handicap bør ydes som kompensation, og at indtægtsregulering af den hjælp, der tilkommer forældre, som selv forsørger et handicappet barn, derfor er uretfærdig. Jeg er enig med forslagsstillerne i, at der på dette område kan være tale om personer, der er ramt endog meget hårdt. Jeg kan derfor også i princippet være enig i, at samfundet, når det er økonomisk muligt, skal kompensere for de byrder, som et handicap medfører. Men der findes også blandt de familier, der modtager hjælp efter § 48, personer med så store indtægter, at de, når der skal spares på de offentlige budgetter, til en vis grad kan klare sig uden sociale ydelser. Ved ændringen af § 48, stk. 1, var det disse personer, der måtte tåle en vis nedgang. Man må i den forbindelse ikke glemme, at pengene til sociale ydelser trods alt skal komme et sted fra.

Efter ændringen af § 48, stk. 1, fra 1. januar 1981 skal der fortsat ydes hjælp til familier med handicappede børn, i det omfang den enkelte familie ikke selv kan afholde udgiften, uden at et rimeligt budget derved bringes ud af balance. Før 1. januar 1981 var der pligt til også at yde hjælp til familier med store indtægter, uanset at de selv kunne afholde udgifterne ved deres børns – heldigvis som oftest mindre – handicap. Ændringen består således i, at når familiens økonomi er god, og når der samtidig er tale om mindre udgifter, så er der ikke længere grundlag for at yde hjælp. Der kan derimod stadig ydes hjælp også til mindre udgifter, hvis udgiften efter en samlet vurdering af familiens økonomi vil være særligt belastende, eller hvis der f. eks. er tale om et kronisk

handicap i en længere årrække, der vil belastte familiens økonomi uforholdsmæssigt.

Er der tale om større merudgifter, dækkes de normalt fuldt ud, medmindre familien da har meget store indtægter eller en stor likvid formue.

I socialministeriets cirkulære af 25. oktober 1980 om kontanthjælp efter bilstandsloven er der givet en udførlig vejledning om, hvornår der kan ydes hjælp efter § 48. Efter opfordring fra folketinget i februar 1981 har socialministeriet ved en cirkulæreskrivelse af 11. maj 1981 til kommunerne givet yderligere vejledning om udmåling af hjælp efter § 48, herunder om den lempelige trangsvurdering, der skal foretages.

Jeg skal i øvrigt oplyse, at jeg har ladet foretage en stikprøvebaseret undersøgelse til belysning af de økonomiske virkninger af gennemførelsen af det foreliggende lovforslag. Undersøgelsen tyder på, at udgifterne til hjælp efter bilstandslovens § 48, omregnet til årsbasis i 1982-priser, er faldet fra 160 mill. kr. i 1980 til noget under 120 mill. kr. i 1981. Altså er besparelsen af en størrelsesorden på over 40 mill. kr. Det er som følge af indførelsen af behovsvurderingen, at beløbet er gået ned på denne måde. Ved indførelsen i 1980 af behovsvurderingen skønnedes besparelsen dengang at blive 11 mill. kr. på årsbasis.

Det er naturligvis muligt, at der er nogle, der aner regnefejl eller mulighed for at argumentere på, at lovændringen i 1980 var utilstrækkelig forberedt. Dem må jeg skuffe. Man havde i 1980 ikke mulighed for at opføre, hvor stor en del af de samlede udbetalinger der vedrørte små beløb, og det var jo her, besparelsen lå. Derfor var man dengang henvist til et forsigtigt skøn. I dag ved vi, at det faktisk var særdeles forsigtigt, men til gengæld fuldt forsvarligt.

Det afgørende her og nu er imidlertid den viden om lovens virkninger, som vi ligger inde med i dag. Vi ved som nævnt, at indførelsen af behovsvurderingen medførte en besparelse på op imod 40 mill. kr. i 1982-priser. Det repræsenterer samtidig den merudgift, vi må skønne følger med gennemførelsen af det foreliggende lovforslag.

Hvad vi derimod ikke ved med sikkerhed, er, i hvilket omfang denne besparelse måtte være betalt med en urimelig belastning af økonomien hos enkelte familier med handicappede børn. Det er bl. a. dette, socialstyrel-

[Socialministeren]

sens undersøgelse skulle kaste lys over. Jeg finder på denne baggrund, at det er uholdbart for folketinget at ændre lovgivningen på et tidspunkt, hvor der ikke foreligger nogen konkrete oplysninger om utilsigtede virkninger.

Jeg vil slutte med at gentage, at jeg ud fra et sagligt synspunkt finder det valgte tidspunkt for en drøftelse af en ændring af § 48 uhensigtsmæssigt. Jeg vil derfor opfordre folketinget til at afvente socialstyrelsens undersøgelse, idet jeg samtidig gerne vil give tilsagn om, at jeg i begyndelsen af næste folketingssamling vil give en redegørelse her i folketinget for administrationen af bestemmelsen på grundlag af resultaterne af styrelsens undersøgelse. Hvis det skulle vise sig, at der har været utilsigtede virkninger, så vil jeg selv sagt tage skridt til at rette forholdene.

Taanquist (S):

Hensigten med den ændring af bistanstlovens § 48, der trådte i kraft den 1. januar 1981, var at forhindre, at familier med meget store indtægter skulle have ret til at hente selv små beløb på socialkontoret, når de i hjemmet forsøgte et barn med et forholdsvis beskedent handicap. Det blev dengang understreget, at når det drejede sig om børn med et vidtgående fysisk eller psykisk handicap, kunne også højere indtægter få betalt merudgifterne, ligesom familier, der har en anstrengt økonomi, selvfølgelig også skulle kunne få mindre merudgifter betalt.

Når man på denne måde griber ind i sociallovgivningen på det område, der uden tvivl omfatter de mest sårbare i samfundet, er det klart, at man må gøre det med megen forsigtighed. Derfor gav socialministeren også tilsagn om at ville følge området tæt for at hindre, at lovændringen gik ud over de forkerte. Der bliver som følge heraf i socialstyrelsen foretaget en omfattende undersøgelse, der skal klarlægge, hvorledes bistanstlovens § 48 nu administreres. Denne undersøgelse kan først afsluttes i august måned, men det er klart, at hvis der allerede nu var foruroligende tegn, ville man selvfølgelig straks gøre opmærksom på det. Det ville være ønskeligt, om det konservative folkeparti kunne have afventet færdiggørelsen af denne undersøgelse, inden man fremsatte det foreliggende lov-

forslag. Det ville oven i købet være sagligt lovgivningsarbejde.

Jeg kan i øvrigt give tilsagn om, at skulle denne undersøgelse eller andre forhold vise, at loven administreres forkert, vil vi i den socialdemokratiske gruppe være de første til at gribe ind og ændre bestemmelserne. Vi er bekendt med, at der har været påstande om, at både forældre til børn med et vidtgående fysisk eller psykisk handicap og forældre til børn med et mindre handicap, men med en dårlig økonomi, er blevet urimeligt behandlet efter lovændringen. Dette er blevet fremført både af enkeltpersoner og organisationer. Men selv om vi har bedt – man kan næsten sige tigget og bedt – om at få forelagt ethvert tilfælde af urimelig behandling, har vi endnu ikke fået forelagt noget. Lad mig gentage, at hvis de havde været fremlagt, ville vi være de første til at tage initiativ til at ændre bestemmelserne. Jeg forudser, at der også i dag vil blive fremsat en række lignende påstande. Dokumentation har manglet indtil nu. Derimod er der noget, der tyder på, at mange kommuner har været for detaljerede i deres undersøgelser af familiernes økonomi.

Det fremgår af lovforslaget, at merudgiften vil være 11 mill. kr., og jeg går ud fra, at dette tal stammer fra socialministerens oprindelige forslag, som man forventede ville inddebære en mindreudgift på 11 mill. kr. Alt tyder dog på, at denne mindreudgift bliver betydelig større. Socialministeren oplyser nu, at den snarere bliver op mod 40 mill. kr., og jeg tør godt vove det gæt, at den bliver endnu større, fordi den del, der udbetales som småbeløb, er større, end man havde forventet. Også dette vil fremgå af socialstyrelsens undersøgelse. Jeg kan kun gentage, at det ville være ønskeligt og sagligt, om det konservative folkeparti kunne afvente undersøgelsen.

Konsekvensen af dette lovforslag er altså, at et beløb på over 40 mill. kr. vil blive uddelt i småportioner à 100 eller 200 kr. til mennesker med gode indtægter med de deraf følgende administrative omkostninger.

Jeg vil gerne slutte med at gentage, at det, vi i den socialdemokratiske gruppe ønsker, er, at selv små merudgifter i størrelsesordenen 100–200 kr., f. eks. til særlig beklædning eller ekstra vask, fortsat kan udbetales, når udgiften er belastende for familiens økonomi, og at større merudgifter, især hvis der er

[Taanquist]

tale om et barn med et vidtgående fysisk eller psykisk handicap, kan udbetales både til familier med almindelige indtægter og til familier med store indtægter; kun hvor der er tale om familier med meget store indtægter, kan der blive tale om, at familien må afholde udgiften helt eller delvis selv.

Vi vender os imod, at sociale ydelser i en størrelsesorden 100-200 kr. skal være en ret for folk med meget høje indtægter, og det er det, det konservative folkeparti her foreslår.

Jeg skal endnu en gang henstille, at vi ikke handler overilet, men afventer socialstyrelsens undersøgelse.

Henrik Toft (V):

Venstre har altid været imod indførelsen af socialindkomsten som begreb; vi syntes i hvert fald, at det var forkert, at man brugte de handicappede som begrundelse for en besparelse på det sociale område. Derfor kan der selvfølgelig heller ikke være nogen tvivl om, at vi er positivt stemt over for det forslag, som det konservative folkeparti her har fremsat, og det kunne måske endda have ladet sig gøre at få os med som medforslagsstillere.

At indførelsen af socialindkomsten ingen utilsigtede virkninger har haft, har vi nu hørt fra både ministeren og den socialdemokratiske ordfører. Det synes dog at være lidt urimeligt at komme med en sådan påstand, når man har fået i stribet af eksempler på områder, hvor socialindkomstens indførelse har virket helt forkert. Der kan nævnes virkelig mange eksempler på handicappede, som er blevet ramt i de forhold, som de før har haft, og derfor kan jeg ikke godtage, at vi skulle afvente den undersøgelse, som både socialministeren og hr. Taanquist henviste til.

Der kan overhovedet ikke være nogen tvivl om, at der findes eksempler på mennesker, som trods negativ indkomst har været udsat for at få begrænset deres muligheder. Vi kender så udmærket den problemstilling, der i øjeblikket er, hvor mange har forholdsvis store papirformuer registreret, som de imidlertid ikke kan købe nogen ting for. Noget af det, vi fandt allermost mærkeligt, da socialindkomsten blev gennemført, var, at man ville gå ind i en sådan besparelse over for handicappede på kun 11 mill. kr., og det beløb får vi så antastet her i dag. Vi kan

selvfølgelig ikke vide, om det er rigtigt eller forkert, men det må kunne lade sig gøre at få det undersøgt under udvalgsarbejdet.

Jeg skal altså tilsige venstres støtte til det foreliggende lovforslag.

(Kort bemærkning).

Taanquist (S):

Jeg vil gerne for det første gøre hr. Henrik Toft opmærksom på, at dette jo ikke drejer sig om socialindkomsten, men om ændringen af bistandslovens § 48. For det andet vil jeg gerne spørge hr. Henrik Toft, om disse stribet af tilfælde vil blive forelagt her i salen eller under udvalgsbehandlingen.

(Kort bemærkning).

Henrik Toft (V):

Hr. Taanquist ved jo godt, at vi i mange af disse tilfælde står med noget, som er fortroligt, og som man derfor ikke kan fremlægge. Det drejer sig i mange tilfælde om henvendelser, som vi får i fortrolighed, og derfor er det ikke noget, som man uden videre kan oplyse om. For det andet kan hr. Taanquist da vist ikke benægte, at selv om lovforslaget går ud på en ændring af § 48, vedrører det også socialindkomsten.

(Kort bemærkning).

Taanquist (S):

Der står udtrykkeligt i socialministerens cirkulære af 11. marts 1981, at dette ikke drejer sig om socialindkomsten. Det er ikke socialindkomsten, der skal lægges til grund for udmålingen af ydelser efter bistandslovens § 48.

Så må jeg konstatere, at striben af tilfælde altså ikke er noget, der kan fremlægges, men er noget, hr. Henrik Toft ved helt fortroligt. Ja men hvordan skal vi så tage stilling til den? Jeg må stadig væk bede om at få fremlagt denne stribe af tilfælde, og skulle det være til mig personligt, skal jeg garantere hr. Henrik Toft for, at jeg nok skal behandle dem meget fortroligt.

Jeg vil gerne gentage det, jeg sagde i mit første indlæg: vi har tigget og bedt forud for denne debat om at få forelagt de tilfælde, hvor nogen var blevet mishandlet. Hvorfor måtte vi ikke få det? Jeg tror ærlig talt ikke,

[Taanquist]

hr. Henrik Toft, at denne stribe af tilfælde eksisterer.

(Kort bemærkning).

Agnete Laustsen (KF):

For at glæde hr. Taanquist skal jeg gøre opmærksom på, at jeg er i besiddelse af to eksempler, som er helt klare og tydeligt viser, hvad hele dette forslag går ud på, hvor jeg har fået de pågældendes tilladelse til for det første – hvad jeg også har gjort – at forelægge dem for ministeren; det ene for den tidligere socialminister, det andet i dag for den nuværende. Det drejer sig om eksempler, der har været påklaget til den sociale ankestyrelse, og derfor har jeg ikke fundet det muligt at forelægge dem for udvalget, men da de er forelagt for ministeren, tror jeg ikke, der vil være nogen som helst vanskeligheder ved, hvis udvalget ønsker at få dem og vil behandle dem fortroligt, at forelægge disse eksempler. Da vil hr. Taanquist se, at det, det drejer sig om, ikke er mennesker med millionærindkomster eller -formuer. Det er simpelt hen eksempler, der gør det meget, meget let for mig at forstå, at skønnet på 11 mill. kr. er blevet til 40 mill. kr., for det er sandelig ikke mennesker med høje indkomster, man rammer, men mennesker med ganske almindelige indkomster og mennesker, der har psykotiske børn hjemme. Det er ikke disse små grænsetilfælde, som jeg bl. a. ved at fru Aase Olesen vedblivende fastholdt i første omgang at det drejede sig om. Det er virkelig alvorlige tilfælde, og jeg er glad for, at jeg i hvert fald personlig har disse to, som jeg håber udvalget kan få forelagt.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg tror, at vi alle ser frem til at få disse to specielle tilfælde, og så går jeg ud fra, at såvel hr. Henrik Toft som fru Agnete Laustsen ved, at man sagtens kan anonymisere gode eksempler. Nu har jeg i vist 2 år rundt omkring på møder over hele landet efterlyst eksempler på uheldige afgørelser efter § 48, stk. 1. Det er ikke til at drive ud af folk, og jeg vil gerne spørge hr. Henrik Toft, når han nu går i sin forgængers, hr. Brixtoftes, spor, hvordan denne sag alligevel har noget med

socialindkomsten at gøre. Det var vist sådan, hr. Henrik Toft udtrykte sig.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Jeg vil også meget gerne bidrage til eksempel gennemgangen, og jeg vil gøre det ved at drage et enkelt eksempel frem af flere, jeg har, og det er da også nogle, jeg vil fremdrage under udvalgsarbejdet. En familie med en almindelig gennemsnitsindtægt har et mongolbarn i hjemmet, og så vidt jeg ved regner man også mongolbørn til det, man kalder børn med vidtgående fysiske eller psykiske handicap. Før 1. marts 1981 modtog familien 350 kr. om måneden til dækning af merudgifter som f. eks. aflastning, ekstra tøj og vask. Efter 1. marts 1981 bortfaldt beløbet som følge af ændringen i § 48, stk. 1. Familien ankede til amsankenævnet, der gav kommunen medhold, fordi man fandt, at familien selv havde midler til at afholde merudgifterne i forbindelse med det pågældende barns handicap.

Den pågældende familie følte det som et slag i ansigtet, at de fik frataget dette beskedne beløb, der naturligvis aldrig har kunnet dække den både økonomiske og familiemæssige belastning, det er at have et handicappet barn i hjemmet.

Det kalder vi i SF smålighed.

(Kort bemærkning).

Taanquist (S):

Det gør jeg måske også, men jeg kan i hvert fald sige til hr. Agerschou, at jeg for i hvert fald 3 uger siden på samme måde, som jeg har gjort det alle andre steder, har bedt om at få disse eksempler frem forud for denne debat, for de kunne også farve min stilling til debatten. Men jeg har ikke kunnet få dem, og hr. Agerschou har jeg i hvert fald tippet og bedt om at få de eksempler frem, men det har ikke passet hr. Agerschou at fremlægge dem. Det samme gælder fru Agnete Laustsen. Men nu er striben altså snævret ind til 2 eksempler.

Må jeg i øvrigt spørge hr. Agerschou, om den sag, som hr. Agerschou referer til, er endeligt afgjort.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg vil give hr. Agerschou ret i, at en sådan nægtelse af 350 kr. kan være betænkelig, men jeg kan overhovedet ikke sige, om den er det, før jeg ser, om den ligner den sag, jeg har hørt om, der er indklaget til et jysk amtsankenævnt. Der er det også 350 kr., det drejer sig om, men dér har familien bare en formue på 10 mill. kr. og en årlig skattepligtig indkomst på over 2 mill. kr.

(Kort bemærkning).

Agnete Laustsen (KF):

Når hr. Taanquist ikke har fået nogen henvendelser, kunne det måske skyldes, at de mennesker, der er kommet i klemme ved denne bestemmelse, med det samme har været klar over, at der næppe var meget at gøre ved at klage til hr. Taanquist om det, men derimod måske ved at klage til de partier, som havde vist en anden indstilling.

Nu er det jo ikke hr. Taanquist, der er minister, og det er vel rimeligt, at man, når man får den slags ting, forelægger dem for ministeren. Derfor siger jeg nu, at hvis der er et udbredt ønske, skal jeg med ministerens godkendelse gerne – og i den anonyme form, som jeg selvfølgelig ved man kan bruge – bringe dem videre til udvalget. For at fru Aase Olesen ikke skal være i tvivl om, hvad det ene af eksemplerne går ud på, kan jeg sige, at det drejer sig om en familie – de bor ikke i Jylland – der har et psykotisk barn hjemme, som de før fik 1.224 kr. månedlig til. Det er nu sløffet, fordi – som der står i svaret – familien har en formue på 100.000 kr., hvoraf arv, som de har fået for nylig, udgør 50.000 kr. Det er kommunens baggrund for at give de mennesker totalt afslag på at få hjælp til et psykotisk hjemmeboende barn.

Agerschou (SF):

Ved majforliget 1980 ændrede et flertal af folketingets partier brat samfundets politik over for handicappede. Forliget stod i grel modsætning til den ellers almindeligt anerkendte politiske målsætning om normalisering og integrering af handicappede i det øvrige samfund. En sådan målsætning kan kun opfyldes ved, at samfundet forsøger at kompensere for et handicap dels ved den

generelle politik, der føres i landet, dels ved direkte ydelser over for den enkelte handicappede.

At kompensere betyder at udjævne, udligne, erstatte og afhjælpe. Med førnævnte målsætning er det samfundets opgave at kompensere for de ekstra problemer, handicappede støder på i kraft af det at være handicappet, og disse problemer er naturligvis ikke afhængige af indkomst.

Lovforslaget fra de konservative går ud på at genindføre kompensationsprincippet i § 48, stk. 1, der handler om ydelser til de merudgifter, en familie har ved at have et handicappet barn i hjemmet.

Vurderingen af et sådant lovforslag afhænger af, hvilket grundlæggende syn man har på handicappede og handicappedes placering i samfundet, og her mener vi i SF, at ansvaret for, at handicappede har menneskeværdige forhold, er et fællesskabsanliggende, hvor samfundet som sådant må bidrage. Det er ikke et ansvar, der ligger individuelt på den enkelte familie eller det enkelte menneske, afhængigt af indtægt og andre forhold.

Vi går ind for en solidarisk holdning over for handicappede, og det medfører, at vi betragter ydelser til handicappede som en compensation for handicappet og ikke som noget transbestemt økonomisk. Det betyder naturligvis, at vi fuldt ud kan støtte lovforslaget og vil arbejde på, at det får en hurtig og positiv behandling i udvalget.

Tove Niemann (FP):

Lovforslag nr. L 123 er ikke et forslag, der udelukkende drejer sig om kroner og øre, men også om tryghed. Det drejer sig om at være handicappet og det at være forældre til et handicappet barn. Dette er i sig selv en belastning, men denne belastning kan dog mildnes ved, at der overhovedet ikke bør indgå økonomiske overvejelser eller økonomiske bekymringer ved at beholde et handicappet barn i hjemmet.

I de fleste tilfælde er det af stor positiv betydning, at den handicappede kan forblive i sine vante omgivelser. I visse sygdomstilfælde kan det også have en positiv indflydelse på sygdommens forløb.

Derfor vil fremskridtspartiet deltage positivt i udvalgsarbejdet.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

På et tidspunkt så det ud, som om det kunne blive en vældig spændende debat og en genoptagelse af den debat, der virkelig var, da lovforslaget blev vedtaget. Jeg har læst debatten og kan godt forstå de følelser, der rørte sig. Men det er en underlig vrangvendt verden, vi lever i, for lige pludselig befinder jeg mig i et folketing, hvor socialdemokratiet er asocialt; de taler jo ellers så meget om retfærdighed, og det »retfærdige« socialiste parti befinder sig så i den forkerte side af salen. Det kan være svært at se, hvor man er henne, men jeg tror ikke, man har lyttet. Jeg har spekuleret meget på sagen, og jeg tror, at man, hvis man havde lyttet godt til det, socialministeren sagde, ville forstå, at man har fået en rimeligt god begrundelse for at afvente resultatet af den undersøgelse, der er sat i gang.

CD bad selv ved vedtagelsen i maj 1980 om at få en undersøgelse sat i gang for at se, hvordan det virkede. Nu står vi her, og det er ærgerligt, at tingene ikke passer sammen. I realiteten har vi fået at vide, at undersøgelsen ville foreligge i maj måned, og f. eks. 14 dage kunne vi have skubbet, men nu foreligger den først i august.

Jeg mener, at man kan slå sig til tåls med, at ministeren først i den nye samling efter sommerferien vil fremkomme med en redegørelse til tinget. Han har ydermere sagt, som man ville have hørt, hvis man havde lyttet efter, at han vil rette eventuelle problemer med administrationen af loven, så det ikke kun er de små beløb, vi taler om. Jeg kan godt forstå, man vejrer morgenluft; jeg har også talt mandater.

Aase Olesen (RV):

Jeg efterlyste for lidt siden venstres ordførers forklaring på, hvordan han kunne sige, at dette trods alt havde noget med socialindkomsten at gøre. Det fik jeg ikke noget svar på, men så kan jeg sige: jo, den har alene det med socialindkomsten at gøre, at det blev gennemført på samme tid, men det er ikke det samme. Vi vedtager rent faktisk en masse love herinde, men selv om de somme tider står på samme ugeplan og på samme dagsorden, betyder det ikke, at de har noget med hinanden at gøre. Men de foreliggende spørgsmål har så meget med hinanden at

gøre, at der i foråret 1980 skulle foretages en økonomisk opbremsning, og at de daværende forligspartier – og det var formentlig en holdning, som deltes langt over i højre side af salen – havde den indstilling, at man ikke kunne økonomisk bremse op uden også at berøre de sociale budgetter. Og det vil jeg faktisk tillade mig at gå ud fra at tro at både venstre, de konservative og fremskridtspartiet stadig væk synes er tilfældet. Det er et eksplosivt område, vi har med at gøre. Vi har prøvet at standse væksten.

Jeg sagde allerede ved førstebehandlingen, da vi gennemgik disse forslag, at netop dette område var et særdeles ømtåligt område, og i de forhandlinger, der foregik mellem første og anden behandling om ændringerne af bistandslovens § 48, stk. 1, i foråret 1980, indgik der mange overvejelser af, om man kunne foretage opbremsningen, begrænsningen af udgifterne i forbindelse med bistandsloven, på en anden måde end den, der var foreslået her.

Vi var inde på, om man kunne have indført en bagatelgrænse, og om man simpelt hen kunne have nægtet at give noget tilskud til folk, der havde vådliggerbørn. Begge muligheder fandt vi var for hårde ved de allerlaveste indkomstgrupper, og det var årsagen til, at man fandt en anden definition.

Samtidig var vi udmærket godt klart over, at når vi her havde med bistandslovens område at gøre, var vi ude i den kommunale selvbestemmelse, og at det var begrænset, hvilke rammer vi kunne lægge her; vi måtte efterfølgende konstatere og kontrollere, om loven var blevet fortolket i den ånd, den var givet.

Det er meget muligt, at vi kan få fremlagt nogle eksempler – det er bare mærkeligt, vi så ikke har fået dem før – på, at den ikke er blevet tolket i den ånd, den er givet. Derfor er jeg glad for, at ministeren – i øvrigt fuldstændig på linje med den daværende socialminister – har erklæret sig villig til, så snart vi har undersøgelsen, at følge denne undersøgelse op med eventuelle nødvendige ændringer af bestemmelsen.

Der skete allerede en temmelig tydelig klargøring af bestemmelsen i den dagsorden, som blev vedtaget den 5. februar 1981, og som førte til martscirkulæret. Deraf fremgår det i hvert fald tydeligt, at man ikke må læg-

[Aase Olesen]

ge socialindkomsten til grund, når man skal vurdere ydelser efter § 48, stk. 1.

En af de ting, jeg lagde mærke til i morgens radioavis, var, at hr. Poul Schlüter sagde, at der nu er behov for en oprydningsregering. Det forekommer mig at være en noget mærkelig morgennyhed den samme dag, som man skal behandle to forslag fra det kommende statsministerparti om at give flere penge ud på socialområdet. Det var det samme parti, som for et par år siden fremsatte forslag til stramninger af bistandsloven, og hvor vi i hvert fald fra radikal side var yderst imødekommende over for at diskutere, om vi ikke netop havde fået slået et for stort brød op i 1970'erne, da vi vedtog bistandsloven.

Jeg tror – og det vil jeg gerne sige til hr. Poul Schlüter, da han nu er her i salen – at det vil være meget vanskeligt at få nogle af de partier, der har lagt ryg til disse ubehagelige sociale besparelser, til at stemme for nogen sociale besparelser fra en statsminister Poul Schlüter, og jeg vil gerne vide, hvordan statsminister Poul Schlüter vil føre social besparelsespolitik sammen med SF og VS.

(Kort bemærkning).

Poul Schlüter (KF):

Jeg har lagt mærke til, at debatten allerede på nuværende tidspunkt er blevet utrolig polemisk. Det gør mig ondt, for jeg synes, det er så meningsløst. Vi beskæftiger os med et tema, som alle partier har en alvorlig interesse i at få løst bedst muligt.

Jeg skal blot sige til fru Aase Olesen, at det ikke er nogen ny tanke i det konservative folkeparti at anlægge den vurdering på vores sociale udgiftsudvikling, at vi nok giver alt for meget på alt for mange områder til mennesker, som ikke virkelig har hjælp behov, fordi de ikke er i alvorlig nød, og til gengæld giver for lidt i forhold til mange grupper, som er ramt af tilfældige handicap, som vi alle sammen er belastede med.

Det er baggrunden for den sociale holdning til disse spørgsmål, som vi har haft hele tiden. Den havde vi, da denne lov oprindeligt blev behandlet og vedtaget, og den havde vi overfor socialindkomsten. Den er både fru Karen Thurøe Hansen, fru Lis Møller og fru Agnete Laustsen kendt for. Vi kan være uenige om meget på det sociale område, men lad være at antaste vores motiver; de er slet

ikke ringere end de radikales eller f.eks. socialdemokraternes.

(Kort bemærkning).

Taanquist (S):

Jeg er selvfølgelig ked af, at debatten skal kaldes polemisk, fordi man fremfører nogle argumenter. Jeg vil gerne stille hr. Poul Schlüter følgende spørgsmål: når dette problem skal løses på den bedst mulige måde for alle, hvorfor kan man så ikke afvente den undersøgelse, der bliver foretaget i socialstyrelsen, som vi får resultatet af i august måned, og som virkelig giver os grundlaget for at foretage de afvejsninger, der skal foretages forud for denne lovgivning?

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg vil gerne spørge hr. Poul Schlüter, om han ikke er bekendt med, at den argumentation, han kom med her, altså at vi nok med bistandsloven var kommet til at give alt for mange grupper hjælp på bekostning af størrelsen af den hjælp, som vi skulle give dem, der for alvor havde behov, netop var argumentationen for den besparelsesrunde og de retningslinjer, man kørte, da man lavede besparelserne i juni.

Jeg vil endvidere spørge, om det er hr. Poul Schlüter ubekendt, at mange kommunalfolk af alle partipolitiske afskygninger i Årvis, efter vi har fået indført bistandsloven, har bedt os om en mulighed for at sige nej og netop har fremhævet, at § 48, stk. 1, var et af de områder, der kunne blive meget, meget dyrt, når alle, der kan læse indenad, gik op og krævede deres ret, og at de, der somme tider krævede deres ret, ikke var forældre til dem, der havde handicap i ordets egentlige forstand, sådan som vi har anvendt og hørt ordet anvendt i debatten i dag.

(Kort bemærkning).

Poul Schlüter (KF):

Jeg synes, der var noget i fru Aase Olesens sidste betragtninger, som lød meget overbevisende, og som jeg da også går ud fra man kan drøfte videre under udvalgsarbejdet. Vi skal jo ikke stemme i dag; vi har fremsat et lovforslag, som i dag er til første behandling, hvor man skal tage principiel stilling til det.

[Poul Schlüter]

Jeg tror egentlig, at de fleste partier og i hvert fald et flertal, når det kommer til stykket, har principiel velvilje over for ideen med vores forslag.

Så spørger man mig, hvorfor vi ikke kan vente på den undersøgelse, som nu er sat i gang. Det vil jeg gerne svare klart på: der er ingen grund til at vente, for dette drejer sig ikke om lovens administration, det drejer sig om lovens princip, som efter vores opfattelse er forkert og har været forkert fra det øjeblik, princippet blev grundfæstet som lov. Jeg erkender, at det betyder en omkostning; nogle vil mene 11 mill. kr., socialministeren siger, vi må være forberedt på, at det måske er 40 mill. kr.; det må der vel også arbejdes grundigt med i udvalget.

Skulle socialministeren have ret i, at omkostningen nu må anslås alene i niveauet 40 mill. kr., kommer vi til at se på – for jeg er klar over, at det ikke er tider, hvor man kan øse ud med nye store udgifter – om vi inden for min skyld gerne det sociale område kan finde andre 40 mill. kr., som kan spares uden skadevirkning. Det er jeg ganske overbevist om at være udvalgsmedlemmer er klar til at anvise dækning for.

Tinning (VS):

Jeg må først lige i anledning af fru Aase Olesens bemærkninger sige, at det ikke er sådan, at alle mulige partier og alle mulige politiske afskygninger rundt omkring i kommunerne har bedt om mulighed for at sige nej i forbindelse med bilstandsloven; det er normalt ikke den slags opfordringer, VSere rundt omkring i kommunerne retter hertil.

Derudover skal jeg først sige, at det var meget bevidst, at jeg ikke blandede mig i den temmelig heftige diskussion om, hvor mange der kunne komme med hvilke typer af eksempler og ikke kunne komme med hvilke typer af eksempler, og det hænger sammen med vores principielle holdning til dette område. Uanset om man ikke kan komme med ét eneste eksempel på noget som helst, som er urimeligt i administrativ henseende, er det efter vores opfattelse sådan, at der, når det drejer sig om handicap og som i dette tilfælde hjælp til hjemmeboende handicappede børn, altså bør gives en ydelse som compensation. Vi betragter selvfølgelig handicap på den måde, at det, som en anden ordfører har

udtrykt det, er noget, der slår vilkårligt igenem, og som selvfølgelig må betyde, at man fra samfundets side kompenserer for de ekstraudgifter, der kan være forbundet med det. Det er det mindste, man kan gøre, og langt fra tilstrækkeligt.

Det andet, jeg vil sige noget om, er den meget omtalte undersøgelse. Det er klart, at de partier, som mener, at det sociale område er et godt område at forsøge at lave besparelser på, har stor interesse i at finde ud af, hvordan man nu gør det sådan, at man kan få det lavet, skal vi sige socialt mindst urimeligt. Derfor forstår jeg godt, når ordføreren for både socialdemokratiet, CD og de radikale er meget interesserede i denne undersøgelse.

Vi har heller ikke noget imod, at man undersøger det. Vi kunne f.eks. også godt tænke os at få at vide, hvordan den skønnede besparelse på 11 mill. kr. nu er blevet til en skønnet besparelse på formentlig godt 40 mill. kr., som socialministeren udtrykte det.

Men uanset det, og uanset at der altså kommer en undersøgelse engang til august, eller hvornår der kommer en, og uanset at vi formentlig får en redegørelse her i folketinget i næste samling om, hvordan § 48 administreres, mener vi, som vi hele tiden har gjort, at det sociale område er meget lidt velegnet til at lave disse besparelser på. Man skal holde fingrene væk derfra. Det står selvfølgelig ikke i modsætning til, at de, der har meget høje indkomster, de, der har mange penge, skal yde noget mere til løsningen af de kollektive sociale opgaver, som samfundet må påtage sig. Det har bare hele tiden været vores holdning og er det endnu, at det opnår man ikke ved at lave forskellige besparelser på socialområdet, men man opnår det langt, langt enklere ved at gribe ind inden for skattesystemet. Man kunne lave nogle skatteomlægninger, som betød, at de opgaver, som samfundet kollektivt må varetage, i højere grad blev varetaget af dem med mange penge end af dem med få penge. Det er et helt fint princip, hvad enten det drejer sig om daginstitutioner, skoler eller andre sociale ydelser.

Men dette lovforslag støtter vi naturligvis, og vi støtter det ubetinget, fordi det drejer sig om hjælp til hjemmeboende handicappede børn, hvor det mindste, man kan gøre fra samfundets side, er at yde en økonomisk kompensation.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti ser med sympati på det foreliggende lovforslag og vil kunne gå ind for det. I tilslutning til et forlig med regeringen tilsluttede jeg mig på mit partis vegne, at forældre med hjemmeboende handicappede børn ikke skulle have mindre udgifter godtgjort, hvis udgiften ikke ville rokke væsentligt ved økonomien.

Som det kan ses af forhandlingerne i folketinget den 30. maj 1980, var det med meget stor ængstelse, at jeg gik ind for lovforslaget. Der er, som socialministeren også selv har nævnt, forældre, som er ramt umådelig hårdt.

Der kom et cirkulære, der indskærpede kommunerne, at de skulle anvende meget lempelige trangsvilkår. Der var regnet med besparelser på højest 10 mill. kr. årlig, og jeg tror endda, man ventilerede 6 mill. kr. årlig.

Det viser sig nu, at besparelserne er over 40 mill. kr. Der må altså være nogle, der er blevet ramt umådelig hårdt, og jeg synes ikke, der kan være nogen grund til at formode, at der udelukkende er sparet på små udgifter til meget velhavende forældre.

Der er blevet talt meget om at vente. Jeg har i mange år arbejdet med forældre til åndssvage børn, og jeg ved, at alt for meget af deres tid er gået med at vente. Barnet bliver voksen og får heldigvis invalidepension, som så kan hjælpe det, men det hjælper ikke de år, forældrene ikke har kunnet blive hjulpet til at passe deres børn.

Lis Møller (KF):

Jeg er i den gode situation at kunne takke de fleste partiets ordførere i dag. Jeg er lidt skuffet over fru Yvonne Herløv Andersen, fordi jeg har læst nogle artikler i nogle tidskrifter, hvor hun ellers var gået ind for dette. Jeg håber også, jeg får mulighed for at takke socialministeren, når vi når frem til tredje behandling.

Vi ønsker ikke at vente på denne undersøgelse, men det har hr. Poul Schlüter redegjort for. Det er heller ikke et spørgsmål om, hvorvidt loven administreres på den ene eller den anden måde i kommunerne. For os er det et principspørgsmål. Vi ønsker, at der kompenseres for et handicap, og derefter står vi lige uanset indtægt.

Da der nu har været en så heftig diskussion, vil jeg egentlig gerne gå lidt tilbage i historien. Socialminister Kaj Bundvad havde meget stor forståelse i sin tid for dette spørgsmål. Den 8. februar 1967 spurgte jeg ham i spørgetiden her i folketinget, om han ville medvirke til, at forældre til hjemmeboende handicappede børn fik bedre økonomisk hjælp. Hidtil havde de kun kunnet få hjælp til nødvendige hjælpemidler over invalideforsikringsfonden, og det var faktisk kun forældre til hjemmeboende blinde børn, der fik økonomisk hjælp til dokumenterede ekstraudgifter. Man respekterede f. eks. ikke udgifter til aflastning eller til aftenvagt. Der var mange forældre til hjemmeboende handicappede børn, der aldrig havde kunnet gå i biografen sammen, der aldrig havde kunnet gå til familiefester sammen, fordi en af dem altid måtte være hjemme hos barnet. Fritidsaktiviteterne for dem var langt mere begrænsede end for andre børnefamilier, og sådan er det også ved at blive hos mange familier i dag.

Dengang var det ikke så forfærdelig længe siden, at vi gemte vores handicappede, vores åndssvage i dertil indrettede institutioner, sådan at vi andre, mere heldigt stillede, ikke skulle blive ilde berørte ved synet af dem. Det var ved at ændre sig takket være modige forældre, der gik i spidsen, og takket være fremsynede skolefolk. Flere og flere forældre beholdt deres handicappede børn hjemme, og hvad det betyder af menneskelige værdier, kan nu engang ikke måles. Hvortil kommer, at det sparer samfundet for en anbringelse, der er dyr.

Jeg fandt det rimeligt, at disse besparelser kom forældrene til gode. Daværende socialminister Kaj Bundvad gav mig ret og lovede en ændring i forsorsloven. Ændringen blev vedtaget i april samme år med en nyaffattelse af forsorslovens § 73, men det fremgik af bemærkningerne til lovforslaget, at hjælpen kunne ydes efter skøn i det enkelte tilfælde, og at hjælpen var trangsbestemt.

I samlingen 1967-68 ændrede daværende socialminister Nathalie Lind lovparagraffen sådan, at trangsprincippet bortfaldt, og året efter, tror jeg, det var, gjorde den daværende finansminister - en mig nærstående person - denne hjælp skattefri.

Så kom altså ændringerne i bilstandsloven, der fratager forældre denne hjælp. Nu skal

[Lis Møller]

hjelpen igen gøres transbestemt. Jeg er klar over, at bestemmelsen blev mildnet noget ved martsirkulæret i 1981 på baggrund af en debat her i folketinget. Men på det tidspunkt havde mange kommuner allerede halveret § 48-budgettet, og jeg skal gerne oplyse ministeren om, hvilke kommuner det drejer sig om. Nogle kommuner skar simpelt hen så meget ned, at de ganske undlod at lade dette cirkulære gå videre til sagsbehandlerne.

Jeg forstod nu, at ministeren regnede med en besparelse på ikke ca. 10 mill. kr., men 40 mill. kr. Jeg ved, at journalister på Journalisthøjskolen har lavet en eksamensopgave over emnet, og de er kommet frem til et beløb på 24 mill. kr. Nu må vi jo se, hvilken undersøgelse der er den rigtige.

Da man den 1. januar 1980 udlagde åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg til amter og kommuner, var det for at øge mulighederne for at få de mennesker, der tidligere var under særforsorgen, integreret i samfundet. Integration er nøje forbundet med normalisering, og normalisering betyder at skabe normale livsvilkår, så normale livsvilkår som muligt, for handicappede medborgere.

Socialforskningsinstituttet foretog en undersøgelse i maj og juni 1980 af familier med psykisk handicappede børn. Undersøgelsen viste, hvad vi vel i og for sig vidste i forvejen, at disse sammenlignet med andre familier har meget belastende vilkår af fysisk, psykisk og økonomisk art. Blandt de familier, der medvirkede i undersøgelsen, og som dengang fik hjælp efter § 48, var det kun halvdelen, der fandt, at de modtog en rimelig dækning af de merudgifter, der er forbundet med barnets handicap. En del af disse forældre har måttet give op, efter at loven er blevet ændret, og det har altså haft en væsentlig dyrere institutionsplads til følge. Det var også en forsvindende lille del af mødrene, der havde fået erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, fordi de ganske simpelt ikke vidste, det eksisterede; der var ingen, der havde fortalt dem det. Jeg har altid ment, at det måtte være rimeligt at tage udgangspunkt i barnets situation, og at den indsats, der skal ydes i forhold til barnet, må være afhængig af forældrenes økonomi dér, hvor der er brug for en særlig indsats.

Vi har altid tidligere her i tinget kunnet enes om en handicapsolidarisk politik, såle-

des at forstå, at samfundet kompenserede for den ekstra merudgift, der er forbundet med handicappet, så det ikke skulle blive en ekstra byrde. Der er lidt, der tyder på, at vi måske er ved at vende tilbage til den enighed – jeg venter bare på CD.

Socialministeren (Bent Rold Andersen):

Det varer jo nok en tid, inden man helt vænner sig til debatformen og tonen her i tinget. Jeg har ligesom hr. Poul Schlüter undret mig over, at debatten her på et vist tidspunkt fik en – synes jeg – ganske unødvendig skarp form. Jeg vil ikke rette nogen bebrejdelse mod nogen af siderne, men blot sige, at når det undrede mig, er det, fordi jeg synes, at det spørgsmål, vi diskuterer her, er et spørgsmål, der i selve sin kerne egentlig er ganske overskueligt og forholdsvis nemt at tage stilling til.

Nøgleordet til vurderingen af et spørgsmål som dette her synes jeg også blev givet af hr. Poul Schlüter, som nævnte, at det er det konservative folkepartis opfattelse principielt, at man skal passe på ikke at give meget til dem, der måske ikke har væsentlige behov, men til gengæld sørge for, at de, der virkelig har behov, bliver tilgodeset på rimelig vis.

Det er sådan set grundtanken i al form for at økonomisere ordentligt med de offentlige midler, og jeg mener, at det klart også må være udgangspunktet for vores stillingtagen til det spørgsmål, der diskuteres i dag.

Hvis vi gør det, drejer det sig altså her om bistanndslovens § 48; som tilbyder hjælp til en gruppe medborgere. Hvad er det for mennesker? Ja, det, vi ved om dem, er først og fremmest, at både de handicappede børn og deres forældre er mennesker i højst forskellige livssituationer. Der er i en række tilfælde tale om virkelig hårdt ramte familier, hårdt ramte børn og hårdt ramte forældre, hvor belastningen både økonomisk, fysisk og psykisk er sådan, at det er helt nødvendigt, at samfundet kommer dem til hjælp.

På den anden side findes der også i den gruppe, som vi her taler om, nogle, som vi ikke kan sige er ramt nær på den dramatiske måde, som vi her taler om. En stor del af den hjælp, der er udbetalt, er givet til mennesker, som har haft udgifter af størrelsesordenen 100–200 kr. om måneden, og som har fået kompenseret for denne udgift ved hjælp

[Socialministeren]

af de ydelser, vi har kunnet give efter bistanndslovens § 48, og det har også været givet tidligere til mennesker, der havde indkomster, der satte dem i stand til at klare det.

Det, der er vores problem her, når vi skal økonomisere med de offentlige midler, er jo i virkeligheden at se, om vi har nogen mulighed for at finde et instrument, der kan skille lidt ud her, som netop kan gøre, at vi kan give rigeligt og rimeligt til dem, der har størst hjælp behov, og undgå at skulle give til dem, som måske kan klare det selv. Det var meningen med ændringen i bistanndslovens § 48 og indførelsen af den behovsvurdering, der skulle foregå her. Det vil sige, at det er helt i overensstemmelse med de hovedspunkter på socialpolitikken, som i hvert fald hr. Poul Schlüter og jeg er ganske enige om.

Det, der nu er spørgsmålet, er, om den regel, der blev indført, og de administrative bestemmelser, som fulgte med, også virkelig har formået at løse den opgave at skille på rigtig måde. Det kan vi ikke vide i dag. Det er ikke rigtigt, at jeg, som hr. Henrik Toft forstod det, skulle have sagt, at jeg tilbageviser tanken om, at der er opstået utilsigtede virkninger i forbindelse med denne lovbestemmelse. Hvis jeg var sikker på, der ikke var opstået utilsigtede virkninger, ville jeg ikke have tilbudt at foretage en undersøgelse eller at afvente dens resultater; det har jo kun mening, hvis man lader spørgsmålet stå åbent.

Til gengæld vil jeg også gerne sige, at jeg synes, at man med dette som udgangspunkt ikke kan skubbe problemet væk. Hvis man skal økonomisere med de offentlige midler, kan man ikke slippe for at være konkret, og man kan heller ikke henvise til, at man har det ene eller det andet principielle standpunkt og derfor vifte tanken om undersøgelser af, hvordan det virkelig er foregået, til side.

Problemet er, om det er lykkedes at få en rimelig administration af loven, og i den forbindelse vil jeg gerne bekræfte, at jeg af fru Agnete Laustsen i dag har fået et enkelt eksempel, som jeg vil studere og lade indgå i mine overvejelser. Ganske på samme måde vil jeg bede om, at mennesker, som er i besiddelse af enkeltteksempler, gør mig bekendt med dem, således at jeg har en mulighed for at lade alt det indgå i vurderingen af, om

loven faktisk har fungeret ordentligt. Hvis det viser sig, at der er enkeltteksempler på, at der er opstået utilsigtede virkninger, er den nødvendige konsekvens af dette ikke, at man skal føre loven tilbage til den oprindelige skikkelse. Den nødvendige konsekvens kan være, at man skal lave administrationen om, og det er ganske præcis det, jeg tilbyder at medvirke til.

Må jeg til allersidst vende tilbage til hr. Tinning, som spurgte mig, hvordan det er gået til, at man har kunnet bevæge sig fra et skøn på 11 mill. kr. til et skøn på 40 mill. kr. Det skyldes ganske enkelt, at man, da man i sin tid lavede skønnet, skulle have et billede af, hvordan sammensætningen af den modtagerkreds, vi her taler om, var. Man måtte vide, om der var mange tilfælde med forholdsvis begrænsede behov, eller om gruppen var domineret af mennesker i en ganske alvorlig situation. Det vidste man ikke præcis på det tidspunkt, og derfor måtte man skønne, og man skønnede, at det var forholdsvis få, som var i den mindre belastede situation.

Det har nu vist sig, at disse mennesker udgjorde en langt større gruppe af den samlede modtagerkreds, end man havde forestillet sig, og det er årsagen til, at vi nu har et skøn på 40 mill. kr. Måske viser det sig at være højere. Den undersøgelse, jeg her har talt om, skulle netop også give et mere præcist udgiftsskøn og dermed også en bedre mulighed for at vurdere, om vi kan gennemføre en lovændring eller anden ændring, som måske med anvendelse af ganske få midler kan sikre, at de eventuelle utilsigtede virkninger af loven kan blive imødegået.

Taanquist (S):

Jeg vil gerne spørge fru Inge Krogh, hvad det helt nøjagtigt er, der har forårsaget kristeligt folkepartis ængstelse. Nå, fru Inge Krogh er ikke til stede; så nytter det ikke at spørge, for jeg får ikke noget svar alligevel.

Jeg vil gerne sige noget om handicap, for det er, som om vi taler en lille smule ved siden af hinanden. De, der står heroppe og i meget høje toner roser det foreliggende forslag, taler udelukkende om det, som jeg kalder børn med et vidtgående fysisk eller psykisk handicap. Når jeg taler om børn med et handicap, som ikke nødvendigvis behøver tilskud, tænker jeg på de små handicap, hvor

[Taanquist]

udgifterne er så små, at de dårligt kan skilles fra andre forhold ved børn, som også forårsager merudgifter. Vi har det så typiske eksempel, som jeg har nævnt ved tidligere debatter, med de børn, der går skævt på deres hæle. Uanset om de er sønner eller døtre af kontorchefer eller direktører, kan de altså få udbetalt nogle ganske urimelig små beløb på socialkontoret. Jeg tror, vi skal skelne imellem de forskellige handicap. Når vi taler om det, som de fleste her har nævnt som handicap, altså de alvorlige, vidtgående fysiske eller psykiske handicap, tror jeg ikke, der er den store uenighed om, hvordan de skal kompenseres.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Det er i anledning af hr. Taanquists skelnen mellem vidtgående fysiske eller psykiske handicap og andre handicap. Jeg kan fortælle hr. Taanquist, at man i en enkelt kommune skelner på den måde, at de giver åndssvage børn hjælp efter § 48, stk. 1, uden indtægtsafhængighed, mens de giver f. eks. døve børn støtte efter indtægtsafhængighed. Jeg mener, at den lov simpelt hen fungerer for småligt. Når man kan fortolke den på den måde, som dette eksempel viser, er det på tide, at loven bliver lavet om.

(Kort bemærkning).

Inge Krogh (KrF):

Der er vel egentlig ingen grund til at undre sig over, at jeg var ængstelig, dengang jeg skulle stemme for det lovforslag, som blev vedtaget i forbindelse med forliget i 1980. Jeg kender de handicappede, har arbejdet meget med dem og ved, hvor frygteligt det er for forældre, og hvordan de ikke kan leve et normalt liv, men at man kan hjælpe dem lidt ved at kompensere økonomisk. Som jeg sagde, var det altså, fordi det var del af et forlig, hvori indgik andre spørgsmål; det vil jeg indrømme man opnåede.

Henrik Toft (V):

Venstre kan være tilfreds med, at der tegner sig et flertal for at ændre lovgivningen på dette område. Jeg skal heller ikke bevæge mig op i de højere sfærer med hensyn til, hvordan det nu udvikler sig med at få det

ændret på en tilfredsstillende måde. Men jeg kan sige til socialministeren, at jeg gerne skal finde de eksempler, som jeg kan grave frem, til ham, så han kan få dem til vurdering.

Men i øvrigt kan jeg ikke se den helt store grund til at afvente den undersøgelse, som socialministeren bebudede. Ligesom det var et snævert flertal, der for to år siden gennemførte ændringen, er der dog i dag et større flertal, som er parat til at rette ved det – af hensyn til de handicappede; bestemt ikke af nogen anden grund.

Aase Olesen (RV):

Når socialministeren undrede sig over den polemiske tone, der kunne komme i en debat som denne her, hænger det måske sammen med, at socialministeren ikke har været ude i en valgkamp, hvor han bl. a. skulle høre om VK-planer og deres nedskæringsplaner, og ikke har været udsat for angreb på forligspartierne, som vi, der har medansvar for dette her, har været udsat for – og det af en art, som jeg nok tror siger sparto til alt.

Jeg har tidligere fra denne talerstol sagt, at det ikke kan genere os, der har medansvar for sociale besparelser, at få påduttet en masse ting, vi ikke har gjort. Det kan vi leve med; det er, om jeg så må sige, det, vi får vores løn for herinde. Men jeg har prøvet at advare både venstres daværende socialpolitiske ordfører og de konservatives socialpolitiske ordfører mod at stille tingene op sådan – og det er meget langt lykkedes dem – at befolkningen i almindelighed tror, at vi i dag først og fremmest har skåret ned på ydelser til handicappede, at folk selv skal betale deres kunstige ben og selv skal betale deres kørestole. Hvem er det, det rammer? Ja, det er ikke os, der har vedtaget bestemmelserne, for vi ved godt, hvordan det hænger sammen. Men det rammer dem, der enten lige står over for sådanne begivenheder, eller som er bange for deres kommende tilværelse som handicappet. Man har gjort ubodelig skade ikke ved at fortælle sandheden, men ved at fortælle halve sandheder.

I øvrigt vil jeg gerne sige, at der er lige så meget polemik og polemisk tone i en sådan historisk gennemgang som den, fru Lis Møller her foretog, hvor hun fortalte om, hvordan tingene var foregået op igennem historien, og hvordan man nu måske kunne skimte

[Aase Olesen]

et flertal for en solidarisk handicappolitik. Dette er også en polemisk – for ikke at sige noget helt andet – måde at gennemgå ting på. Der er jo ingen uenighed om, at vi skal have en solidarisk handicappolitik; diskussionen her går alene på, hvad vil vi betragte som et handicap. Jeg kan forstå på venstre og de konservative, at der simpelt hen ingen begrænsninger skal være: selv velhavende, velstillede forældre skal nu for fremtiden kunne gå op og hente 150 kr. om måneden. Det er det, man foreslår i dag, og det er det, man vil genindføre, for det er det, der var tilfældet, før denne bestemmelse trådte i kraft. Det betyder, at den familie, jeg fortalte om i en kort bemærkning tidligere, vil få ret i deres klage til amsankenævnet og vil få deres 350 kr., uanset at de har en skattepligtig indkomst på over 2 mill. kr. Det er et helt ligegyldigt og enestående eksempel, men de vil få de penge, og de penge skal betales af lavtlønnede og andre svagtstillede grupper her i samfundet.

Lis Møller (KF):

Jeg beklager, men jeg ved faktisk ikke, hvad polemik er, hvis det er polemik at gennemgå sagens historiske kendsgerning; det må fru Aase Olesen undskylde mig.

Jeg har ikke på noget tidspunkt talt om dem, der fik 100 eller 200 kr. i hjælp, jeg har talt om familier med psykotiske og stærkt hyperaktive børn, og de er ude for et meget, meget stort dagligt pres. Jeg kan også tale om forældre til kræftsyrge børn, og for dem er det noget af en katastrofe, at de ikke kan få den hjælp mere, som de har fået før, for det er meget væsentligt, at en af forældrene er med på hospitalet, når et barn med kræft er indlagt. Nu har man altså fra flere af disse forældre, eller mødrene, fjernet erstatningen for tabt arbejdsfortjeneste, som de hidtil havde fået efter § 48; det er den slags, jeg taler om.

(Kort bemærkning).

Taanquist (S):

Hvis fru Lis Møller udelukkende taler om psykotiske børn, åndssvage børn osv., er det et forkert forslag, der her er stillet. Det er nemlig de små beløb på 150 kr. pr. familie, der bliver til de 11 mill. eller de 40 mill. kr. Det er helt klart, at det ikke er tilskuddene til

dem med de vidtgående fysiske eller psykiske handicap. Det er tilskuddene til dem med de skæve hæle, der bliver til 30 eller 40 mill. kr. – til de velstående vel at mærke, ikke til dem, der har en belastet økonomi. Det er velstående mennesker med meget høje indkomster, der henter 150 kr. hver måned på socialkontoret. Det er det, der bliver til 30 eller 40 mill. kr.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg vil gerne sige til fru Lis Møller, at det polemiske alene består i at lade, som om der ikke var fuldstændig enighed i denne sal i den holdning, hun gav udtryk for. Det er deri, det polemiske ligger.

Socialministeren (Bent Rold Andersen):

Jeg skal ikke bruge mange bemærkninger på at kommentere skarpheden i tonen, blot sige til fru Aase Olesen, at mine bemærkninger ikke var rettet mod nogen, men snarere var udtryk for en stille undren. I de kredse, hvor jeg plejer at diskutere, er det først og fremmest argumenter, der tæller, og de kan godt fremføres i en stille tone.

Jeg forstår udmærket, at der er partier, som nu glæder sig over, at de har magt til at føre loven tilbage til den skikkelse, den havde. Jeg ved ikke, om de har det, men sådan må de jo vurdere sagen. Jeg tror dog, det skulle være muligt, om ikke andet så måske under udvalgsarbejdet, at vende tilbage til den egentlige argumentation i sagen. Jeg tror, det er umuligt for medlemmerne af tinget, som også føler sig ansvarlige for de økonomiske vilkår, at fastholde, at der her skulle være et område, hvor man kan tage stilling alene på et principielt grundlag uden at erkende, at der også her må være mulighed for at forsøge, om man kan trænge igennem med en løsning, der gør, at vi anvender vores midler først og fremmest dér, hvor de gør virkelig gavn, og at vi ikke anvender midler på nogle områder, hvor mennesker måske kunne klare det selv.

Derfor har jeg håbet om, at man måske alligevel vil vende tilbage til mit tilbud om at afvente resultaterne af den undersøgelse, der foretages, at supplere den med en gennemgang af de eventuelle konkrete eksempler, som måtte komme frem, og så afgive en re-

[Socialministeren]

degørelse til sin tid her i folketinget ledsaget af forslag til, hvordan man kan komme igennem med at rette op, hvis hele dette arbejde skulle have vist, at der er utilsigtede virkninger af loven, som den er udformet for øjeblikket.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel. (Begrænsning af selvstændiges egenperiode til 3 uger og begrænsning af arbejdsgiverperioden til 3 uger).
[Af Tørnæs (V), Karen Thurøe Hansen (KF), Yvonne Herløv Andersen (CD) og Inge Krogh (KrF) m. fl.].

(Lovforslag nr. L 124. Fremsat 23/2 82).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Bent Rold Andersen):

Det forslag, som er til behandling her, har som bekendt været fremsat flere gange tidligere og som nævnt i bemærkningerne senest i folketingsåret 1980-81, da det blev fremsat af medlemmer af venstre. Jeg skal derfor henvise til debatten i tinget dengang og herunder også til den daværende socialministers kommentarer.

Jeg vil dog gerne ved denne lejlighed erindre om de forbedringer, der skete for erhvervslivet ved den ændring af dagpengeloven, der trådte i kraft den 1. januar 1981, dvs. samtidig med at den midlertidige ordning om refusion af arbejdsgivernes dagpengedgifter i 4. og 5. uge udløb. Forbedringer-

ne bestod i, at den hidtidige ordning, hvorefter såkaldte mindre arbejdsgivere ikke skulle betale dagpenge ved lønmodtagernes sygdom i de første 3 uger efter ansættelsesperioden, blev udvidet til at omfatte alle arbejdsgivere.

Endvidere videreførtes ved lovændringen den midlertidige ordning, der blev gennemført i januar 1978, hvorefter staten yder tilskud til forsikringen for mindre arbejdsgivere, der har frigjort sig for forpligtelsen til at udbetale dagpenge i arbejdsgiverperioden.

Disse forbedringer var et led i regeringens beskæftigelsesplan, og de indebar, landets økonomiske situation taget i betragtning, en væsentlig økonomisk støtte til erhvervslivet.

Forslagsstillerne er i bemærkningerne til lovforslaget inde på, at en begrænsning af den periode, hvori arbejdsgiverne skal betale dagpenge under lønmodtageres sygdom, fra 5 uger til 3 uger vil have en positiv beskæftigelsesmæssig effekt.

Noget sådant vil det jo altid være vanskeligt at vurdere, men jeg kan oplyse, at jeg netop fra socialforskningsinstituttet har modtaget rapporten fra en undersøgelse af de midlertidige sygedagpengeordninger for mindre arbejdsgivere, herunder af den ordning om refusion af arbejdsgivernes dagpengedgifter i 4. og 5. uge, der var gældende i perioden 1. januar 1978-31. december 1980.

En af undersøgelsens konklusioner er, at denne refusionsordning ikke synes at have nogen afgørende eller væsentlig betydning for beslutninger om nyansættelser. Jeg har først i går set rapporten, og jeg har naturligvis sørget for, at den bliver stillet til rådighed for udvalget.

Om lovforslagets bestemmelse om nedsættelse af selvstændiges karenstid til 3 uger kan jeg i lighed med den tidligere socialminister bemærke, at jeg ikke kan indse, at det er udtryk for manglende solidaritet, at selvstændige først er berettiget til sygedagpenge efter 5 ugers sygdom. Den selvstændige må jo betragtes som sin egen arbejdsgiver, og i øvrigt kan selvstændige jo efter dagpengeloven frivilligt sikre sig dagpenge i de første 5 uger af en sygeperiode med et bidrag fra det offentlige på $\frac{1}{3}$ af udgifterne.

Endelig vil jeg gerne henlede opmærksomheden på, at selvstændige ved ændringen af dagpengeloven i juni 1980 blev ligestillet med lønmodtagere med hensyn til dagpenge i forbindelse med graviditet og barsel.